

ODBORNÝ POSUDEK

August Piepenhagen (1791–1868)

Zimní krajina s kostelem, (50. léta 19. století)

olej, plátno, 42 x 53 cm
neznačeno

Předložená práce, představující zimní krajinu se zasněženou cestu ke kostelu a stafáží, je dílem Augusta Piepenhagen, jednoho z nejvýznamnějších představitelů romantické krajinomalby 19. století v Čechách.

Piepenhagen pocházel z pruského Soldinu ve východním Brandenbursku (od roku 1945 Myślibórz v severozápadním Polsku). Vyučil se v prýmkařské a knoflíkářské dílně svého otce a po tovaryšské cestě přes Švýcarsko, kde poznal mj. klasicistní krajinomalbu i nejnovější romantický proud, se kolem roku 1810 usadil v Praze. Ač se malbě zpočátku věnoval jako vedlejší činnosti souběžně s prýmkařským a knoflíkářským řemeslem, jeho umění neobyčejně

rychle vyvrálo a umělec si záhy získal okruh obdivovatelů a sběratelů. Jeho rané práce vycházely ještě z pozdně klasicistní výtvarné tradice a dobového zájmu o vedutu, ve druhé polovině dvacátých let se jeho tvorba obrátila k romantismu v jeho intimní, citové poloze. Malíř se stal uznávaným specialistou-krajinářem, o jehož převážně drobné přírodní záběry, zachycené v různých denních i atmosférických proměnách, byl velký zájem i v širším rakouském prostředí.

Od čtyřicátých let 19. století se v Piepenhagenově tvorbě objevovaly zimní náměty. Některé z nich byly ovlivněny pracemi holandských mistrů 17. století, které byly šířeny v grafických reprodukcích, jiné plátny německých romantických umělců. Tato díla inspirovala malíře k řadě náladových studií i k větším reprezentativním obrazům, v nichž téma s obrovskou invencí varioval: někdy zachycoval bruslaře na zamrzlých rybnících, jindy intimně laděné scenérie zasněžených říčních či rybníčních krajin se staveními, hrady či kostely, jak můžeme vidět i na předloženém plátně. Nejdůležitější roli však vždy hrála nálada přírody, rozptýlené zimní světlo a atmosféra mrazivého dne.

Zasněžená krajina s kostelem, vzorník, NG v Praze

Zasněžená krajina, ZČG Plzeň

Námět zimní krajiny s kostelem zpracoval Piepenhagen poprvé ve svých vzornících (*Zimní krajina s gotickým kostelem*, olej, papír, 9,7 x 12 cm, 40.–50. léta 19. století, Národní galerie v Praze, inv. č. O 864, pasparta č. 31). Byly to malé, pečlivě propracované olejové kompozice a umělec je sám řadil do tematických sérií a adjustoval do jednotných paspart – *vzorníků*. Nebyly však krajinářskými studiemi, ale návrhy budoucích obrazů. Jejich prostřednictvím Piepenhagen nabízel své krajinomalby k prodeji; objednavatel si mohl vybrat ze vzorníků motiv podle svého vkusu a zvolit i velikost budoucího obrazu. Námět zimní krajiny s kostelem malíř poté zpracoval přinejmenším ve dvou obrazových variantách: v menší *Zasněžené krajině* (olej, plátno, 33 x 43 cm, 50. léta 19. století, Západočeská galerie v Plzni, inv. č. O 1351) a v předložené práci.

Intimní záběr přírody v působivé zimní atmosféře zachycuje sněhem zavátou cestu kolem jezera, z jehož zamrzlé hladiny ční suchá vegetace. Na cestě vidíme postavy muže s dítětem, vzdalující se od kostela. Gotická stavba, kmeny mohutných stromů, a především sníh odráží poslední paprsky zimního slunce. Obraz je proveden volnějšou malbou, teskná atmosféra

krajiny je zachycená v citlivé barevné tonalitě, typické pro tyto Piepenhagenovy náměty. Jemné barevné akcenty i některé motivy, jako kmeny starých stromů, suchá vegetace, těžká šedá mračna nebo postavy osamělých chodců jsou bravurně zvládnuty mistrovskými malířskými finesami

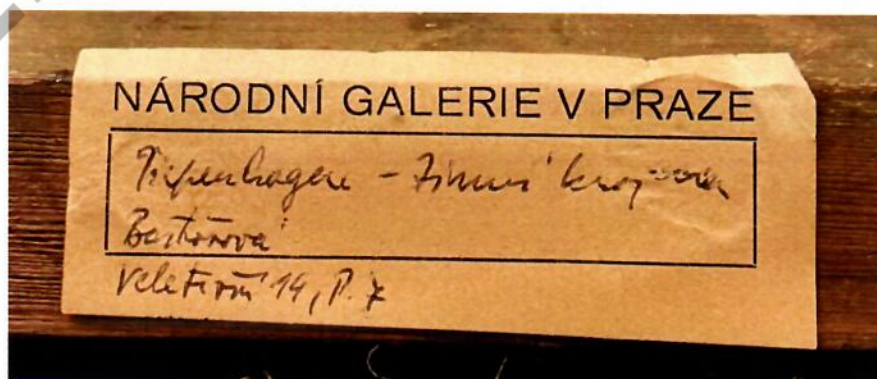
Zimní krajina s kostelem náleží k Piepenhagenovým snovým krajinám, vyjadřujícím romantické touhy člověka, doprovázené pocity melancholie a tesknoty. Kultivované malířské podání v harmonické barevné škále umocnilo nádhernou atmosféru zimní scenérie. Předloženou práci řadím k působivým a vysoce kvalitním dílům Augusta Piepenhagena padesátých let 19. století.

detail z předložené práce

Ačkoliv obraz není signován (malíř od třicátých let 19. století svá díla značil velmi sporadicky), námět, malířský rukopis i umělecké zpracování odpovídají Piepenhagenovu výtvarnému projevu.

Obraz byl pravděpodobně v šedesátých letech 20. století zapůjčen na některou z výstav českého umění 19. století do Národní galerie v Praze, jak dokládá starý štítek na rubové straně.

Výběr z literatury k autorovi:

Prokop Toman, August Piepenhagen, *Dílo*, r. V, 1907-1908, s. 190-203

Thieme-Becker, *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler*, Bd. XXVI, Leipzig 1932

Prokop Toman, *Studie a vzpomínky českého sběratele (1907–1920)*, Praha 1920

Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců*, II. díl, Praha 1950

Naděžda Blažíčková-Horová (ed.), Šárka Leubnerová, *August Bedřich, Charlotta a Louisa Piepenhagenovi*, katalog, Národní galerie v Praze, Praha 2009

Šárka Leubnerová, Piepenhagenovy malířské vzorníky, in: Taťána Petrasová, Pavla Machalíková (eds.), *Člověk a stroj v české kultuře 19. století*, sborník příspěvků z 32. ročníku plzeňského sympozia, Praha 2013

Šárka Leubnerová, *Umění 19. století od klasicismu k romantismu, Průvodce expozicí Sbírký umění 19. století*, Národní galerie v Praze, Praha 2016

Šárka Leubnerová, *August Piepenhagen / 1791–1868*, katalog, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, Litoměřice 2018

V Praze dne 10. prosince 2023

PhDr. Šárka Leubnerová

mobil: 724 708 729

e-mail: leubnerova@gmail.com

GALERIE ART PRAHA